

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 7CoP/4/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4117207021
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 06. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Madarászová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2018:4117207021.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Madarászovej a členiek senátu JUDr. Sidónie Sládečkovej, JUDr. Lenky Halmešovej v právnej veci navrhovateľa : G. Q., nar. XX.XX.XXXX, bytom I., proti osobe ktorá je podľa návrhu povinná platiť výživné: G. Q., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. - V., Hlavná XXX/XXX, o určenie výživného na rodiča, o odvolaní oboch účastníkov konania proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 18. júla 2018 č.k. 25Pc/5/2017- 60, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zaviazal G. Q., nar. XX.X.XXXX ako povinnú osobu prispievať na výživu G. Q., nar. X.X.XXXX ako navrhovateľa mesačne sumou 32 eur vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred, k rukám navrhovateľa počnúc od 1.4.2017. Zročné výživné za obdobie od 1.4.2017 do 31.7.2017 v sume 128 eur uložil povinnej osobe zaplatiť navrhovateľovi do 90 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Vo zvyšku súd návrh zamietol. Posledným výrokom rozhodol o trovách konania tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

2. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ust. § 67 ods. 1, § 75 ods. 1, 2., § 76 ods. 1, § 77 ods. 1, § 78 ods. 1 zákona o rodine ako aj zisteným skutkovým stavom, podľa ktorého navrhovateľ je otcom osoby povinnej podľa návrhu platiť výživné, s ktorou nežije v spoločnej domácnosti. Navrhovateľ a matka povinnej osoby sú rozvedení. Návrh navrhovateľa na platenie výživného od rozvedenej manželky bol súdom právoplatne zamietnutý (konanie na Okresnom súde Nitra sp.zn. 15C/75/2015 OS Nitra). Vykonaným dokazovaním súd zistil, že navrhovateľ poberá invalidný dôchodok v sume 168 eur, je zdravotne ťažko postihnutý so sprievodom, evidovaný ako nezamestnaný iný príjem nemá. S bývalou manželkou daroval povinnej osobe domovú nehnuteľnosť. Od januára 2015 mu však dcéra neumožnila vstup do domu, preto nemá riadne bývanie. Prenajíma si izbu za 120 eur mesačne, alebo prebýva u kamarátov, či vo vlakoch. Povinná osoba je plnoletá, neštuduje, nie je evidovaná ako nezamestnaná, zdržiava sa na neznámom mieste v Nemecku. Nemá žiaden príjem a žije s priateľom, ktorý ju živí. Povinná osoba ani napriek právoplatnému neodkladnému opatreniu súdu v konaní sp.zn. 8C/76/2014 neumožňuje užívať navrhovateľovi domovú nehnuteľnosť. Navrhovateľ má ešte jednu plnoletú dcéru, od ktorej nežiadal výživné, pretože na rozdiel od povinnej osoby jej nič nezanechal.

3. Súd prvej inštancie na základe zisteného skutkového stavu a v zmysle citovaných zákonných ustanovení určil povinnej osobe výživné na navrhovateľa v sume 32 eur mesačne od 01.04.2017, teda od dátumu ako žiadal navrhovateľ po podaní návrhu a vo zvyšku návrh zamietol. Poukázal na to, že navrhovateľ je invalidný dôchodca, jeho príjem 168 eur a nedosahuje výšku životného minima (sumu 199,48 eura). Nemá možnosť sa zamestnať vzhľadom na svoj zdravotný stav. Situácia navrhovateľa odôvodňuje jeho oprávnené právo na uplatnenie si finančnej pomoci v zmysle zákona o rodine, a to domáhať sa výživného od detí. Má dve plnoleté deti, i keď logicky zdôvodnil, prečo sa výživného

nedomáhal aj od druhej dcéry M. súd mal za to, že musel pri určení výšky výživného od povinnej osoby zohľadniť aj skutočnosť, že vyživovaciú povinnosť má voči navrhovateľovi aj druhá dcéra. Povinná osoba uvádzala, že nemá žiaden príjem a žije s priateľom. Nie je evidovaná ako nezamestnaná, nežiadala o sociálne dávky. Vzhľadom na uvedené, súd prvej inštancie objektívne vychádzal z toho, že ak nemá záujem sa evidovať ako nezamestnaná, nespoupracuje s úradom práce a nežiada o sociálne dávky, je finančne dostatočne zabezpečená, z čoho možno vyvodíť záver, že jej finančný status je minimálne na úrovni minimálnej mzdy, ktorá je vo výške 435 eur. Zdôraznil, že povinná osoba neumožňuje navrhovateľovi bezplatne bývať v nehnuteľnosti zapísanej na LV XXX kat. úz. O. V., a teda nerešpektuje ani právoplatné rozhodnutie súdu. Navrhovateľovi tak úmyselne zvyšuje jeho mesačné náklady na zabezpečenie si iného bývania. Konštatoval, že súd určil výživné vzhľadom na potreby navrhovateľa a možnosti povinnej osoby pri zohľadnení ich finančnej situácie. Súčasne zohľadnil skutočnosť, že navrhovateľ má možnosť domáhať sa výživného aj od druhého dieťaťa a skutočnosť, že povinná osoba neoprávnené navyšuje náklady navrhovateľa. Výživné uložil povinnej osobe platiť mesačne vopred do 15 dňa v mesiaci. Zročné výživné za obdobie od 01.04.2017 do 31.07.2017 súd umožnil povinnej osobe splatiť v predĺženej lehote 90 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. O trovách konania súd rozhodol podľa § 52 CMP tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania, keďže išlo o konanie podľa civilného mimosporového poriadku.

4. Proti rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. V odvolaní namietal, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností. Je presvedčený, že odporkyňa úmyselne vybrala zo svojho účtu finančné prostriedky, pretože tam mala v januári/februári 2017 niekoľko desaťtisíc eur. Súd nebral do úvahy, že odporkyňa sa zdržiava v zahraničí, v Nemecku, kde aj pracuje, čo potvrdila aj matka odporkyne, a preto mal súd odporkyňu posudzovať, že jej finančný status je minimálne na úrovni minimálnej mzdy v Nemecku, ktorá je vo výške 1.485 eur platná od 1. januára 2017. Poukázal na to, že odporkyňa žije v Y. an der Y., avšak jemu miestny magistrát nemohol poskytnúť žiadne ďalšie informácie, preto žiadal, aby ich zisťoval súd prvej inštancie. Poukázal na to, že odporkyňa minimálne zarába 1.485,- eur mesačne, čo je minimálna mzda v Nemecku a teda je schopná platiť navrhovateľovi výživné vo výške 200 eur mesačne. Uviedol, že sa mu zhoršil jeho zdravotný stav a zvýšili výdavky na lieky a zdravotné pomôcky od jeho vydelenia z domu odporkyňou dňa 21.1.2015 a tiež sa mu zvýšili výdavky na bývanie (120 eur podnájom a 33 eur poplatky za energie). Vytýkal súdu prvej inštancie, že dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že zaviazá povinnú osobu prispievať na jeho výživu mesačne sumou 200 eur vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred, k rukám navrhovateľa počnúc od 1.4.2017.

5. Odvolanie proti rozsudku podala aj osoba povinná platiť výživné G. Q., ktorá žiadala napadnutý rozsudok zrušiť a vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Poukázala na to, že invaliditu si navrhovateľ spôsobil sám v dôsledku dopravnej nehody, keď riadil vozidlo pod vplyvom alkoholu. Spolu s matkou viackrát našli navrhovateľa spadnutého v dome, keď bol pod vplyvom alkoholu, v dôsledku čoho mal zranenia. Poukázala najmä na to, že na rodinný dom, ktorý jej rodičia darovali, si vzali úver v Slovenskej sporiteľni a od januára 2013 uhrádza mesačne splátky 400 eur matka a jej starý otec. Zdôraznila, že navrhovateľ psychicky týral povinnú aj je matku a život s nim sa stal neúnosným. Niekoľkokrát bola privolaná polícia, ktorá spísala záznamy. Dva roky po rozvoze rodičov býval navrhovateľ v dome, neplatil náklady spojené s bývaním, neprispieval žiadnou finančnou čiastkou. Neplnil si riadne ani vyživovaciú povinnosť voči nej, ktorú mal vo výške 27 eur mesačne, preto jej matka musela 3x podávať trestné oznámenie. Záverom poukázala na to, že žiadala súd formou emailov o odročenie pojednávania a ospravedlnenie, nakoľko sa nachádzala v zahraničí a nemala finančné prostriedky na cestu domov na pojednávanie. Súd prvej inštancie však jej žiadosť o ospravedlnenie neakceptoval a pojednával v jej neprítomnosti a na prvom pojednávaní aj vyniesol rozsudok.

5. K odvolaniu osoby povinnej platiť výživné sa písomne vyjadril navrhovateľ, ktorý uviedol, že odporkyňa má trvalý pobyt na Slovensku a inú adresu na doručenie zásielok neuviedla, preto súd prvej inštancie správne konal v jej neprítomnosti. Pokiaľ býval v rodinnom dome, ktorý spolu s bývalou manželkou daroval dcére, platil všetky výdavky spojené s chodom domácnosti, s energiami a úverom, pretože matka odporkyne bola dlhodobo dobrovoľne nezamestnaná a odporkyňa študentka. Svoju vyživovaciú povinnosť si tiež riadne plnil až do augusta 2016, i keď odporkyňa bola už k 18.2.2016 vylúčená z SPÚ v Nitre. Navrhol odvolanie odporkyne odmietnuť pre absenciu odvolacích dôvodov.

6. Osoba povinná platiť výživné k odvolaniu navrhovateľa uviedla, že je nezamestnaná a nemá žiadny finančný príjem, preto nie je schopná platiť výživné na rodiča vo výške 32eur mesačne a nie to ešte vo výške 200eur mesačne ako žiada navrhovateľ. Namietala, že navrhovateľ zavádza súd svojimi domnienkami, že pracuje a pôsobí v Nemecku. Súd prvej inštancie nezisťoval, či je navrhovateľ evidovaný na Úrade práce ako uchádzač o zamestnanie. Opätovne zdôraznila, že invalidita vznikla navrhovateľovi v dôsledku úrazu, ktorý si navrhovateľ spôsobil pod vplyvom alkoholu svojím vlastným pričinením. Choroby má poúrazové, o čom svedčí lekársky posudok.

7. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku, ďalej len „CMP“ a § 34 Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“) po preskúmaní rozsudku súdu prvej inštancie, ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, bez nariadenia odvolacieho pojednávania dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP zrušiť vrátane súvisiaceho výroku o trovách konania a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

8. Predmetom konania je návrh navrhovateľa zo dňa 07.03.2017, ktorým sa domáhal výživného na rodiča od plnoletej dcéry s poukazom na § 66 zákona o rodine. Výživné požaduje z dôvodu, že on je ZŤP, poberá len invalidný dôchodok vo výške 168 eur mesačne a pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav nie je schopný zabezpečiť si prostriedky na primeranú výživu, nemôže sa zamestnať aj keď je vedený na Úrade práce od roku 2013. Dcéra je sebestačná, schopná vykonávať prácu. Spolu s jej matkou darovali dcére G. nehnuteľnosť, z ktorej ho deložovala v roku 2015. Uznesením Okresného súdu v Nitre, č.k. 8C/76/2014-139 zo dňa 22.4.2016 a uznesením Krajského súdu v Nitre č.k. 7Co/409/2016 zo dňa 8.6.2016 bolo nariadené neodkladné opatrenie, podľa ktorého je odporkyňa povinná strieť právo navrhovateľa na bezplatné bývanie a užívanie nehnuteľností zapísaných na LV XXX pre kat. územie O. V.. Toto neodkladné opatrenie jeho dcéra nerešpektuje. Rozsudkom Okresného súdu Nitra č.k. 15C/75/2015 zo dňa 10.11.2015 bolo navrhovateľovi výživné na rozvedeného manžela zamietnuté.

9. Podľa § 67 ods. 1 Zákona o rodine, každé dieťa plní vyživovaciu povinnosť voči rodičom v takom rozsahu, aký zodpovedá pomeru jeho schopností, možností a majetkových pomerov k schopnostiam, možnostiam a k majetkovým pomerom ostatných detí.

10. Podľa § 75 ods. 2 Zákona o rodine výživné nemožno priznať, ak by to bolo v rozpore s dobrými mravmi; to neplatí, ak ide o výživné pre maloleté dieťa.

11. V zmysle ust. § 67 zákona o rodine je prirodzenou požiadavkou, že vyživovaciu povinnosť vo vzťahu k rodičom si majú plniť všetky deti. Je vecou žalujúceho rodiča, či bude žalovať všetky deti, alebo niektoré z nich. Takýto postup rodiča môže vyplývať z narušených rodinných vzťahov alebo z neznalosti. Súd môže rozhodnúť len vo vzťahu k žalovanému. Uvedená požiadavka sa v praxi prejaví tak, že súd si ako predbežnú otázku vyrieši rozsah vyživovacej povinnosti všetkých detí, t.j. určí vyživovaciu povinnosť žalovaných detí aj so zreteľom na tie deti, ktoré prípadne nie sú účastníkmi konania. Uvedené platí bez ohľadu na to, či deti, ktoré neboli v žalobe označené, fakticky plnia, alebo neplnia svoju vyživovaciu povinnosť; súd prihliadne aj na rozsah, v akom by mali plniť, a tak určí výšku výživného vo vzťahu k žalovanému dieťaťu. Rozsahom výživného u nežalovaných detí (je vhodné v konaní ich vypočítať ako svedkov) sa vysporiada v odôvodnení, u žalovaných sa rozsah vyživovacej povinnosti prejaví vo výroku.

12. Podmienky u jednotlivých detí môžu byť rôzne. Platia všeobecné kritériá pre určovanie výživného uvedené v § 75, vrátane úpravy potenciality príjmov (vzdanie sa výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu, neprimerané majetkové riziko), a pokiaľ sa preukáže, súd posúdi schopnosti a možnosti povinného tak, ako keby k zníženiu príjmu nedošlo. Vyživovacia povinnosť sa na základe zákonných kritérií posudzuje u každého dieťaťa osobitne, avšak s prihliadnutím na možnosti a schopnosti ostatných detí. Ak rodič z akéhokoľvek dôvodu nepodá žalobu voči tomu z detí, ktoré je schopné samo sa živiť, a je v jeho schopnostiach a možnostiach plniť si vyživovaciu povinnosť, avšak dobrovoľne si ju neplní, rodič musí znášať následok spočívajúci v tom, že nebude môcť svoj nárok voči nemu vymôcť. V rámci posudzovania schopností a možností dieťaťa súd posudzuje aj plnenie vyživovacej povinnosti k druhému rodičovi, avšak tu len skutočne poskytované plnenie.

13. Naďalej treba vychádzať z toho, že rozsah vyživovacej povinnosti detí k rodičom je v porovnaní s vyživovacou povinnosťou rodičov voči deťom a vzájomnou vyživovacou povinnosťou medzi manželmi užší, ale širší oproti vyživovacej povinnosti medzi ostatnými príbuznými. Primárne si osoba odkázaná

na výživu musí uplatniť svoje nároky voči manželovi, resp. rozvedenému manželovi a až potom voči príbuzným v priamom rade. Ďalej v tejto súvislosti treba uviesť, že vyživovacia povinnosť, ktorú má rodič k dieťaťu, predchádza vyživovacej povinnosti, ktorú má voči svojim rodičom. Všetky uvedené súvislosti súd zisťuje a prihliada na ne ex offo.

14. Odvolací súd rozhodujúc o odvolaní účastníkov konania dospel k záveru, že neboli v tejto veci dané podmienky ani na potvrdenie napadnutého rozsudku a ani na jeho zmenu, preto tento rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Súd prvej inštancie riadne nezistil skutkový stav ohľadom schopností, možností a majetkových pomerov na strane povinnej osoby (dcéry navrhovateľa). Povinná potom ako sa dozvedela o termíne pojednávania žiadala pojednávanie odročiť na iný termín a nepojednávať v jej neprítomnosti z dôvodu, že sa nachádza v Nemecku a momentálne nemá finančné prostriedky na cestu domov. Súd prvej inštancie však toto ospravedlnenie neakceptoval a na najbližšom nariadenom pojednávaní vo veci rozhodol rozsudkom. Odvolací súd uvádza, že medzi dôležité dôvody na odročenie pojednávania okrem iného patrí skutočnosť, že súd potrebuje vykonať výsluch strany resp. účastníka konania. V danej veci ide o konanie, na ktoré sa vzťahujú príslušné ustanovenia Civilného mimosporového poriadku, pričom podľa článku 6 CMP, súd postupuje v súčinnosti s účastníkmi konania tak, aby zistil skutočný stav veci. Súd je povinný na účely zistenia skutočného stavu veci vykonať všetky potrebné dôkazy, aj keď ich účastníci konania nenavrhli. V konaní pred súdom prvej inštancie ohľadom pomerov na strane dcéry navrhovateľa bolo zistené len to, že je plnoletá, neštuduje, nie je evidovaná ako nezamestnaná a zdržiava sa na neznámom mieste v Nemecku. Súd však ďalej nezisťoval, či povinná pracuje v Nemecku, aký tam má príjem, aké sú jej celkové zárobkové a majetkové pomery. Odvolací súd preto musel konštatovať, že v konaní nebol dostatočne zistený skutočný stav veci a napadnuté rozhodnutie bolo vydané predčasne, keď súd prvej inštancie hneď prvé ospravedlnenie povinnej neakceptoval a nepokúsil sa o ďalšie predvolanie povinnej osoby na iný termín pojednávania.

15. Súd prvej inštancie sa nezaoberal ani tým, či sú splnené podmienky vyplývajúce z ust. § 75 ods. 2 Zákona o rodine, keď z vyjadrení účastníkov konania a predložených listín vyplývajú značné nezhody medzi účastníkmi konania, ktoré sa pretavili až do vedenia vzájomných súdnych a priestupkových konaní. Bez ohľadu na naplnenie zákonných kritérií pre určenie vyživovacej povinnosti, súd nemôže priznať výživné v prípade zisteného rozporu s dobrými mravmi. Nepochybná odôvodnenosť predmetného kritéria je daná prioritným predmetom úpravy rodinného práva, ktorým sú osobné vzťahy medzi subjektmi rodinného práva, na ktoré sa vyživovacie vzťahy viažu. Narušenie príslušných osobných vzťahov z relevantných dôvodov zákon sankcionuje tým, že nepovažuje za spravodlivé, aby osoba, ktorá sa takéhoto konania dopustila, požadovala plnenia založené práve na takomto osobnom vzťahu.

16. Na prípady rozporu s dobrými mravmi súd prihliada z úradnej povinnosti, ich danosť sa zisťuje podľa konkrétnych okolností prípadu. Čitateľnejšie budú rozpory spravidla v prípadoch výživného medzi manželmi (spôsobenie rozvratu, opustenie rodiny), resp. príspevku na výživu rozvedeného manžela. Ich existencia nie je vylúčená ani v prípade výživného medzi ostatnými príbuznými, v prípade vyživovacej povinnosti rodičov voči deťom (ak výživné žiada rodič, ktorý v minulosti sám neplnil svoju vyživovaciu povinnosť, dopustil sa trestnej činnosti voči dieťaťu), resp. plnoletých detí voči rodičom. Ako konanie v rozpore s dobrými mravmi by bolo možné posudzovať aj prípady, keď oprávnený bez ospravedlniteľného dôvodu nevykonáva žiadnu zárobkovú činnosť aj napriek objektívnym možnostiam a svojim schopnostiam a svoju situáciu rieši požadovaním výživného. V zmysle striktného znenia normy súd v prípade zistenia rozporu s dobrými mravmi nemá inú možnosť (napr. zníženie výživného) než výživné nepriznať.

17. Vzhľadom na zjavné konflikty medzi účastníkmi konania je zrejmé, že súd musí zisťovať či má navrhovateľ nárok na výživné voči plnoletej dcére a či priznanie tohto nároku nie je v rozpore s dobrými mravmi. Na dôsledné zistenie tejto skutočnosti bolo nevyhnutné vypočítať ako účastníčku konania - dcéru navrhovateľa. Súd prvej inštancie preto pochybil, keď pri jej prvom ospravedlnení neúčasti na pojednávaní a žiadosti o jeho odročenie nevyhovel, a to zvlášť za situácie, keď nemal dostatočne zistený skutočný stav veci. Pritom je z vyššie uvedeného zrejmé, že výsluch osoby povinnej podľa návrhu platiť výživné, je pre konanie potrebné vykonať.

18. S poukazom na vyššie uvedené preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP zrušil a vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V ďalšom konaní preto súd prvej inštancie vec znovu prejedná a vykoná dokazovanie na dôsledné zistenie pomerov oboch

účastníkov konania a následne vo veci znovu rozhodne o návrhu navrhovateľa. Zároveň súd rozhodne aj o trovách konania, vrátane trov konania odvolacieho (§ 396 ods. 3 CSP). Svoje rozhodnutie odôvodní tak, aby bolo dostatočne presvedčivé a tým aj preskúmateľné (§ 220 ods. 2 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).